

ועדת תחבורה ומגדר - עיריית תל אביב-יפו, 29.9.21

תקציר מנהלים

דוברים

מיטל להבי – סגנית ראש העירייה ומחזיקת תיק התחבורה, בטיחות ותנועה, עת"א.
אפרת מייקין כנפו, יו"ר הרשות לחוסן ושוויון עירוני, יועצת ראש העיר לענייני מגדר, עת"א
מוטי רייף, חבר מועצת העיר (תל אביב 1) ומחזיק תיק הרשות לחוסן ושוויון חברתי, עת"א
אופיר כהן, ראש הרשות לתחבורה תנועה וחנייה, עת"א
עלמה שירן, מנהלת אגף קהילה דרום, עת"א
אורית מרום, הרשות לחוסן ושוויון עירוני, עת"א
לאורה הופמן שפטר, הרשות לתחבורה תנועה וחנייה, עת"א
תמר קינן, מנכ"לית "תחבורה היום ומחר
דורית חיזי, הסדנה לידע ציבורי
דורון סעד, תושב יד אליהו
רשימת המשתתפים והמוזמנים המלאה – בסוף הפרוטוקול

דברי פתיחה

מיטל להבי, סגנית ראש העירייה (מרצ) ומחזיקת תיק התחבורה, יו"ר הוועדה: הוועדה היום עוסקת בתחבורה ומגדר, שזה שיתוף פעולה שלנו עם הרשות לחוסן ושוויון חברתי. עיריית תל אביב-יפו שמה לעצמה למטרה לשפר את נושא השוויון המגדרי בכל ההיבטים הקשורים לעירוניות ולניהול העיר, ומכינה כעת תכנית אסטרטגית להעצמת השוויון המגדרי בעיר. בתכנית הזו יש פרק על תחבורה שאותו אנחנו נציג היום, והמטרה היא לשמוע דעות, רעיונות, הצעות וגם לייצר שותפויות.

תכנון בראייה מגדרית הוא אחד הכלים העיקריים שלנו לייצר שוויון הזדמנויות במרחב הציבורי. כאשר מתכננים לנשים, מתכננים גם לילדים שלהן, גם להורים שלהן וגם לבני זוגן. תכנון מגדרי הוא תכנון מכיל לכולם. כאשר וכאימא אני יכולה לומר שחוויתי אישית את הפער בחוויית ההתניידות בעיר, שהיא שונה מאיך שגברים חווים אותה. אנחנו מדברים על שוויון בנגישות לתשתיות תחבורה, משום שמערכות תחבורה שלא מביאות בחשבון את הצרכים מגדריים מרחיבות את אי השוויון. אנחנו מעוניינים בסופו של דבר שלנשים תהיה נגישות גבוהה יותר לתחבורה, ושוויון מלא בהיבטים של תכנון תחבורה, ביטחון אישי, בטיחות בדרכים, הרגלי התניידות, צמצום פער, הגברת הנראות הנשית במרחב הציבורי. כל זה הוא חלק מהתכנית האסטרטגית.

מוטי רייף, חבר מועצת העיר (תל אביב 1) ומחזיק תיק הרשות לחוסן ושוויון חברתי: היתה הרבה ביקורת על התפקיד שלי, אבל חשוב לי לומר ששוויון זה לא רק נשים וארגוני נשים. בחברה בריאה צריך להיות איזון. וכל עוד הדבר מגיע בצורה שווה –אנחנו אחריכן. אנחנו עומדים יחד אתכן בכל המהלכים שאתן עושות, וזה לא מובן מאליו בכלל. שמתן לנו את העדשה בצורה אחרת וזה הולך לעשות לנו חיים אחרים. ועל זה תודה רבה. שנעשה ונצליח ונעשה עולם טוב יותר.

ועדת תחבורה ומגדר - עיריית תל אביב-יפו, 29.9.21

תקציר מנהלים

אופיר כהן, ראש רשות תנועה, תחבורה וחניה, עיריית תל אביב-יפו: במקום שממנו הגעתי לא היה לי מספיק מהרגישות הזו שאנחנו לומדים כאן על בשרנו. לפני כשנה לאורה הצטרפה אלינו והעמידה את הנושא הזה כנושא מרכזי שהיא רוצה לקדם, והנה הכל מתחבר לנו עכשיו. אני שמח שזה קורה, ומרגיש שזה אסטרטגי מבחינת היעדים התחבורתיים שלנו, מעבר לחשיבות הערכית כמובן, מהמקום ה"אינטרסנטי" של קידום תחבורה בת קיימא.

אפרת מייקין כנפו, יו"ר הרשות לחוסן ושוויון עירוני, יועצת ראש העיר לענייני מגדר: במסגרת התכנית האסטרטגית לשוויון מגדרי אנחנו עוסקות לא רק בתחבורה אלא גם בנושאים כמו תרבות ואמנות, ספורט, מרחב ציבורי וביטחון אישי, תעסוקה. המטרה היא לבחון את ההיבטים המגדריים בכל תחום ולהבין את ההבדלים בצרכים בין גברים ונשים. בתכנית האסטרטגית הזו אנחנו מצטרפים לערים גדולות בעולם שמובילות תהליכי עומק להטמעת חשיבה מגדרית באופן שיטתי ובאמצעותן מקדמות את השוויון בעיר. נושא התחבורה הוא חלק חשוב מאוד בתהליכים האלה. פיתחנו תכנית עבודה רצינית ומפורטת, חלקה כבר תוקצב בלא מעט כסף.

הצגת עקרונות התכנית

אורית מרום, הרשות לחוסן ושוויון עירוני (מצגת): במהלך תהליך העבודה על פרק התחבורה הגענו למספר הנחות יסוד: תכנון תחבורה אינו נייטרלי, כמו שתכנון מרחב ציבורי אינו נייטרלי. לגברים ולנשים יש דפוסי התנהגות שונים. תחושת הביטחון והבטיחות של נשים במרחב הציבורי שונה. וכמובן מערכות תחבורה, כמו מערכות אחרות, שאינן מביאות בחשבון צרכים מגדריים מרחיבות דפוסים של אי שוויון. הנתונים מתל אביב מלמדים שנשים נוסעות לעבודה באחוזים גבוהים יותר באוטובוס, ברכב פרטי וגם במוניות ובמוניות שירות. הנתונים מתהפכים כאשר אנחנו מדברות על רכיבה על קורקינטים ואופניים, שם רואים שימוש רב יותר על ידי גברים. זה לא שונה ממה שקורה בהרבה מדינות בעולם.

הנשים עדיין נושאות ברוב הטיפול במשק הבית והמשפחה. לכן דפוסי ההתנהגות שלהן שונים. הן אלה שאוספות את הילדים ממוסדות חינוך וממרכזים קהילתיים, והן מבצעות נסיעות קצרות יותר. נשים חשופות יותר להטרדות מיניות, בלילה נשים משתמשות הרבה פחות בתחבורה ציבורית עם רדת החשיכה. לכן נדרשת כאן הסתכלות שונה, כלומר לא ניתן לתכנן תחבורה ולשאוף להגיע לשינוי בהתאם לחזון העירוני של היפוך הפירמידה מבלי שניתן מבט ספציפי על נשים.

שני מנופים מרכזיים שזיהינו לטובת קידום תחבורה רגישת מגדר: האחד, הרחבת הידע – אנחנו צריכים להבין יותר על דפוסי הניידות של נשים מול גברים. נבצע מחקרים איכותניים וניתוח מגדרי שקשור לכל אמצעי התחבורה השיתופיים. נבצע סקר נוסף בעניין ההטרדות המיניות. השני, מבט פנימי לעירייה – איך מגייסים את הגורמים העירוניים בצורה רחבה, אלו שמובילים את תכנון ופיתוח התחבורה, על מנת ללמוד יחד את הנושא ולייצר מדריכים בנושא.

ועדת תחבורה ומגדר - עיריית תל אביב-יפו, 29.9.21

תקציר מנהלים

לאורה הופמן שפטלר (מצגת): מספר דוגמאות לפרויקטים במסגרת התכנית האסטרטגית:

- ☑ פיילוט לשתי תחנות של הקו הירוק של הרק"ל (רידינג ושיקוע אינשטיין) – אנחנו רוצים לבדוק האם התחנות נגישות, מוארות בלילה, בטוחות, האם הן משרתות נשים עם עגלות או בכלל נגישות למנעד תרחישים שונים. האם השירותים הציבוריים מוארים, איפה הם ממוקמים וכו'. הפיילוט יסוכם בדו"ח שילווה אותנו הלאה לתחנות המטרו, וכמגדלור גם לערים נוספות.
- ☑ מסופים – מסוף וולפסון ומסוף האוניברסיטה יוגדרו כפיילוט ובהם ייבחנו התאמות לכלל האוכלוסייה, בדגש על חיבוריות בין אמצעי התחבורה ומרחב בטוח.
- ☑ חניונים בטוחים – החניונים התת קרקעיים של אחוזות החוף יהיו כולם עם קליטה סולרית ותאורה לטובת תחושת ביטחון מקסימלית.
- ☑ הליכה ברגל – ציר ירוק ברובע 9 ייבחן מבחינת תאורה, ביטחון, לחצני מצוקה, סימון מסלולים, מיתוג ותכנון רמזורים לתיעדוף הולכי רגל בצמתים. לכל זה תהיה עבודה קהילתית נלווית.
- ☑ תכנית עיר אופניים – נשים עושות הרבה יותר עצירות והנסיעות שלהן קצרות יותר. אנחנו בוחנים את החיבוריות למרכזים קהילתיים, מרכזים מסחריים ומוסדות חינוך. ייתכן ונתעדף סלילת שביל בציר איזוטרי אבל חשוב יותר לשרשור הנסיעות של נשים מאשר ציר מרכזי יותר. גם התל אופן החשמלי הותאם לנשים. נצא בקרוב גם בקמפיין הסברה המיועד לנשים, סדנאות לעידוד רכיבה, פניה לאימהות ועוד.
- ☑ נראות וייצוג נשי – אפשר לראות בכל פרסום של העירייה בנושא תחבורה יש ייצוג נשי. הפניה והשפה מותאמות לשני המינים. יש דמויות של נשים בפרסומים ובתקשורת וכמובן נתחיל בקרוב בקמפיין ייעודי לנשים. נסיף בקרוב שילוט עירוני בדמות אישה לטובת נרמול האישה הרוכבת בעיר.
- ☑ קהילה – יש קבוצה פעילה בפייסבוק עם למעלה מ-700 נשים, ערכנו אירוע ראשון של צילומים לתיעוד נשים על אופניים ואנחנו מתכננות נוספים.
- ☑ תחבורה ציבורית – נבחן את רשת הקווים כך שתיתן מענה מיטבי לנשים, הן מבחינת תדירות בשעות ה"שיא" עבור נשים שמוגדרות במשרד התחבורה כשעות שפל. בנושא התחנות וסביבתן, יינתן דגש על הצללה והפרדה משביל האופניים ועל הנגישות לאוטובוס עצמו, תאורה, הסרת מפגעים.
- ☑ ביטחון אישי – אנחנו בוחנים את נושא מרחקי ההליכה בין התחנות בלילה כדי למנוע מצבים שנשים מסתובבות לא בטוחות. עובדים מול משרד התחבורה לראות מה ניתן לעשות בעניין ההטרדות המיניות כלפי נשים בתחבורה הציבורית.

ועדת תחבורה ומגדר - עיריית תל אביב-יפו, 29.9.21

תקציר מנהלים

על מנת שכל הפרויקטים הללו יצאו לפועל, אנחנו מקימים ועדת היגוי בראשות רשות התחבורה ויתקיים דיון רבעוני אצל מנכ"ל העירייה לטובת מעקב ובקרה. במקביל מייצרים שיתופי פעולה עם החברה האזרחית, עם חברות הקורקינטים, האקדמיה ועוד.

דיון

מוטי רייף: יש נשים בדרום תל אביב שלא יכולות לצאת לעבוד כיוון שלא יכולות להתחייב למשרד מלאה, ולאחר שיחה שהיתה לי עם נהגת מונית הגעתי למיטל עם הרעיון של נשים כנהגות מוניות בתור פתרון לעניין הזה, והיא מיד הרימה את הכפפה ופנתה ל"גט טקסי". אנחנו היום מתנהלים מול החברה בכוונה לממן לנשים מימון מלא לרישיון למונית, על מנת שהן תוכלנה להתאגד כקבוצה יחד לעשות את זה. מנהלת השיווק של גט טקסי היא אישה והיא ממש עפה על הרעיון, וזה מקודם בימים אלה ממש.

דורון סעד, תושב יד אליהו: אני בא מדרום ומזרח העיר ויפו, ויש פער מאוד גדול ומשמעותי בין המקומות האלה לבין יתר העיר בנושא הזה. אני אשמח שנעשה פיילוט שיתחיל ביד אליהו, משום שככל שהמצב הסוציאקונומי נמוך יותר כך יש יותר צורך בשוויון מגדרי. זה יעזור מאוד לאזורים האלה. אני מוכן לקחת על עצמי עם כמה פעילות ופעילים להוביל את הפיילוט באזור שלנו.

עלמה שירן, מנהלת אגף קהילה דרום, עיריית תל אביב יפו: אין ספק שנעשה את זה, ואם יש פרטנרים מהתושבות והתושבים אז ודאי. היה גם פיילוט שנעשה ברמת ישראל וביצרון. אנחנו עושים דברים שקשורים לאופניים באזור הזה, לא דווקא בהיבט המגדרי, אבל זה בהחלט יכול להשתלב, גם בכפר שלם וגם בעזרא והארגזים.

תמר קינן, מנכ"לית "תחבורה היום ומחר": אנחנו בתחבורה היום ומחר מנתחים בסיס נתונים של משרד התחבורה מההיבט המגדרי, וב-11.11 אנחנו עורכים כנס בנושא של מגדר ותחבורה. מיטל, אני מזמינה אותך להיות האמא של הכנס הזה. החשיבות היא לא רק בלפרגן לכם אלא גם לאפשר לרשויות אחרות ולבעלי עניין אחרים ממקומות שונים בארץ ללמוד איך אפשר להוביל מהלכים כאלה.

דורית חיזי, הסדנה לידע ציבורי: הנושא של מרחב ציבורי בטוח להולכות רגל, הן בדד והן עם עגלה או פעוטות, מאוד קריטי. היינו מאוד שמחות לעזור ולנתח DATA על פילוח מגדרי של נפגעות הולכות רגל, ולעזור בחשיבה על איך מעלים את רמת הביטחון, בייחוד עכשיו כשכל העיר בשלבי מעבר ובניית תשתיות, תקופה מאוד מאתגרת להולכות הרגל במרחב. המטרה שלנו היא לאמוד אפקטיביות של התערבויות. למשל האם הגברת אכיפה הופכת את המרחב הציבורי ליותר בטוח

ועדת תחבורה ומגדר - עיריית תל אביב-יפו, 29.9.21

תקציר מנהלים

מבחינה מגדרית. הזווית המגדרית לשיטתנו לא מוצתה שם ובפירוש יש איך לעזור ולשפר את המצב.

מיטל להבי: הוצאנו דו"ח בטיחות לשנת 2020. אפשר להעביר את הנתונים של שנים קודמות. זה יכול לתת לכם בסיס כלשהו. יש בו גם פילוח מגדרי וגם פילוח של גילים, וכן פילוח של אזורים בעיר ובאיזה סוג דרך וסוג כלי רכב. יש חברה מסחרית בשם "אמאב" שהצליחה לקחת את נתוני הלמ"ס ולהדביק אותם על מפות דינמיות יחד עם הסבר על כל תאונה ברמת הדו"ח המשטרתי. בעניין קורקינטים אפשר להשלים נתונים גם מאיכילוב. לנו בדו"חות יש את מה שמגיע מהמשטרה ועבר תחקיר, ולא בהכרח כל מי שהחליק בכביש.

רשם: יפתח שוע